

KYSELÉ JABLKO (2)

Okamem po kývnutí zařadit se mezi hodnotitele sběratelských oborů a výstavních tříd poštovní historie a celin mi byly sděleny hlavní požadavky, které bych měl splnit a kvalifikovat se tak mezi jurymany.

Mezi ně patřily:

- a/ nepřetržitě a systematicky se vzdělávat ve filatelii se zvláštním zaměřením na poštovní historii a celiny,
- b/ zvolit si jeden hlavní obor z poštovní historie a jeden obor z oborů celin,
- c/ být aktivní při tvorbě řádu, který stanovuje zásady pro hodnocení exponátů poštovní historie a celin a osvojit si jej,
- d/ zvolit si téma k sepsání aspirantské práce z oboru poštovní historie,
- e/ pravidelně přispívat do filatelistického tisku a publikací,
- f/ být aktivně činný v SČSF a poštovně historických entitách,
- g/ přednášet pro odbornou veřejnost,
- h/ rozšiřovat své poštovně historické sbírky,
- i/ vytvořit exponáty poštovní historie a vystavit je na soutěžních výstavách,
- j/ být aktivní při práci Komise poštovní historie a celin,
- k/ zúčastňovat se aktivně jako pozorovatel (ze začátku) v jury výstav pořádaných SČSF. Někdy jsem byl kooptován na místo člena jury anebo jsem zastával i funkci tajemníka jury.

Přijato a já se pustil do práce.

a/Začal jsem se sebevzdělávat sám i v entitách, navštěvoval jsem přednášky na řadu poštovně historických témat,

b/Mým hlavním oborem byly výplatní otisky z území Československa, ale i ze světa, dále jsem se pustil i do dalších oborů – přednámkových razítek Prahy a mapování obchodních kurýrních služeb a alternativních cest doručování pošty moderní doby. Začal jsem rozšiřovat i svou sbírku cenzurních zásahů, vytvořil jsem jeden z mnohých exponátů.

Díky mé profesi jsem se dostal do rodící se Bangladeše a stál jsem u zrodu nového státu, který se odpojil od Pákistánu v roce 1971. Prožil jsem revoluční dobu této země a byl jsem přímým svědkem poštovního provozu v této zemi. Zabrousil jsem i do celinářského světa a vybíral jsem všechny celiny prvních let Bangladeše. Nejen generálně, ale i specializovaně a studijně.

Sbírka obsahuje i celiny prošlé poštou. Pro bangladéšské filatelisty jsem vypracoval klasifikaci provizorních gumových razítek..

c/ V 70. letech se tvořily různé řady včetně předpisu, který stanovil podle pravidel FIP a SČSF zásady k ohodnocení exponátů. Od roku 1976 jsem byl členem vedení komise specializovaných oborů

jako redaktor ústředního zpravodaje, který vycházel pod názvem Zpravodaj komise specializovaných oborů, později Zpravodaj komise poštovní historie a celin. Redaktorem jsem zůstal několik dalších let a vydával a redigoval jsem zpravodaj pod názvem Poštovní historie a od roku 1986 jsem založil zpravodaj Postilión, který snad vychází do dneška pod jiným redaktorem. K tomu jsme založil nejdříve rubriku Výplatní otisk v ústřední Zpravodaji KSO/KPHC, a později jsem zřídil samostatný zpravodaj sekce otisků výplatních strojů KPHC SČSF.

Práce na rádech dotýkajících se poštovní historie a celin mne tudíž nemohly minout, naopak stál jsem u jejich zrodu.

d/ Jako téma mé jurymanské práce (práce byla součástí k získání titulu kandidát na jurymana), jsem si vybral téma z mého hlavního oboru: **Výplatní otisky jako zvláštní způsob dopravy poštovních zásilek . Mými oponenty byli dr. Miroslav Bouška a ing. Vladimír Feldmann. Práci jsem dokončil v roce 1982, měl celkem 74 stran) a obsahoval ilustrace). Poprvé v historii čs. filatelie jsem do něj zařadil typologii čs. výplatních otisků). Úspěšně jsem ji obhájil před komisí v roce 1983.**

Tato práce byla přijata a byla součástí kandidátského řízení v roce 1983 v Olomouci. Doporučení připomínky konzultantů jsem do této práce zařadil a pod názvem **Výplatní otisky – významný prostředek vyplácení poštovních zásilek sepsal a předložil komisi jurymanů v roce 1987. Text jsem doplnil o další ilustrace, které jsem sběratelskou činností získal od kandidátského řízení do roku 1983 až do vydání v roce 1987.**

Nerad předbíhám sled událostí, ale k mému údivu se tato práce během jurymanského řízení v lednu 1988 vůbec neprojednávala. Na obhajobu nedošlo. Sběrateli byla přijata s radostí, takže jsem se v roce 1991 rozhodl, že ji vydám knižně, na vlastní náklady. Kniha vyšla pod názvem **Výplatní otisky (příručka)**. Do dneška z ní sběratelé čerpají uvedené znalosti a informace. Stále si držím několik výtisků pro začínající a mladé filatelisty. Rád je rozdávám během mých přednášek. K objednání je na adrese Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript. (zdarma proti zaplacení poštovního).

e/Přispíval jsem i do filatelistického tisku –jednak Filatelie, jednak Mladého filatelisty. Kromě toho jsem psal články pro „své“ zpravodaje. Mé odborné články se objevovaly i v krajských zpravodajích, zpravodajích jiných komisí a nově i v katalogích výstav (zejména regionální články na téma výplatní otisky).

V 70. a 80. letech jsem vydal první seznam otisků čs. pošt a společně s přítelem dr. Miroslavem Bouškou i dva katalogy výplatních otisků ve filatelistických sešitech – Katalog výplatních otisků z let 1926 a 1939 a 1945 – 1948. Začali jsme připravovat i díl Monografie čs. známek týkající se výplatních otisků. Bohužel z tohoto zámětu později sešlo. Práce jsme začali, ale nedokončili.

f/ Byl jsem aktivně činný ve Svazu. Pracoval jsem nejen jako redaktor dvou zpravodajů při KPHC SČSF, ale ujal jsem se i funkce tajemníka sekce otisků výplatních strojů, sekce, která byla nově zřízena.

Stal jsem se i členem dalších komisí v rámci Svazu (jednou z nich byla sekce poštovních známek asijských zemí).

g/ Pustil jsem se i do odborných přednášek. Přednášel jsem jednak v rámci sekce otisků výplatních strojů, jednak v rámci mého domovského Klubu filatelistů 00-15. Přednášky byly pravidelné a bylo jich dost.

h/ Sbírky se utěšeně rozrůstaly, skutečně jsem na nich pracoval systematicky.

i/ Začal jsem vytvářet exponáty z různých oborů poštovní historie. Jednak to byly propagační exponáty, které při svých přednáškách využívám do dneška. Některé jsem dal na nepřetržité pásy na můj web www.historiapostalis-etc.cz, kde běhají v těchto dnech.

Hlavní důraz jsem začal klást na soutěžní exponáty. Jednak jsem je vytvářel z oboru výplatních otisků, jednak z oboru poštovní historie Bangladeše. Dostaly poměrně slušná ocenění. Bylo jich dost a byly na výstavách různých stupňů. Některé se dostaly i do zahraničí (SSSR a NDR). Několik jsem nechal zavěsit na Exponet, kde některé lze najít.

j/ V Komisi poštovní historie a v sekce otisků výplatních strojů jsme pracovali nadále. práce pokračovaly až do roku 1989, kdy skončilo funkční období těchto entit a další vlivem událostí v Listopadu 1989 se již neobnovily. Zato tehdy jsem byl jedním, kteří založili nezávislou entitu – Stolní společnost sběratelů výplatních otisků.

k/ Do práce v jury jsem se pustil hned. K mému štěstí jsem byl často nominován jako pozorovatel, často i jako člen jury, v několika případech jsem byl jmenován jako tajemník jury. Práce v hodnotitelských orgánech byla velkou školou, navíc jsem byl obklopen řadou filatelistických bardů a legend. Hodně jsem se naučil a získal jsem rutinu v rozhodování.

Většinou jsem se shodl s ostatními členy jury, s tím nebyl problém. Předsedové mne velmi kladně hodnotili a neměl jsem pocit, že by s mou prací byli nespokojeni.

V přílohách čtenář najde podrobné údaje, které jsem zpracoval pro zkušební komise SČSF.

V roce 1983 jsem absolvoval pohovor, na jehož základě jsem byl převeden z aspiranta na kandidáta na jurymana poštovní historie a celin SČSF. Komisi tehdy vedl dr. Severín Zrubec (v té době místopředseda jurymanské komise SČSF) a předsedal i zkušební komisi. V komisi byli ještě Miroslav Blaha, Vratislav Palkoska a i Josef Rathauský za teritorialisty. Vše dopadlo dobře a dostal jsem ještě větší chuť do práce. Řízení bylo přísné a náročné. Měl jsem dobrý pocit.

Josef Rathauský vedl jury na oblastní výstavě poštovních známek v Praze v roce 1981, znal jsem jej odtud. Hezky hodnotil výstavu, kde jsme též vystavoval jeden ze svých prvních exponátů: Československé výplatní otisky 1926 – 1939 (studijně). O třídě poštovní historie a celin napsal tato uznalá slova:

„Jisté překvapení přinesla třída poštovní historie a celin.

Nikoli snad nejlepším exponátem ve třídě, ten byl vytvořen zkušeným sběratelem známým pečlivým výběrem kvalitního materiálu a vzorným zpracováním (V. Borlík, Celiny Velké Británie – velká stříbrná medaile).

Šlo spíše o exponáty ing. I. Leiše (Československé výplatní otisky 1926 – 1939 - studijně) a M. Langhammera (Automatizace třídění listovních zásilek), které svým originálním zpracováním a hloubkou specializace představují nespornou kvalitu.

Nelze se však ubránit poněkud rozpornému dojmu, že současná kritéria hodnocení těchto průkopnických materiálů nedovolují je v plné míře ocenit.“

Co mohlo být lepším povzbuzením do příštích dnů, na jejichž konci bylo závěrečné řízení na jurymana poštovní historie a celin než tato slova zkušeného filatelisty a funkcionáře?

Některý text ilustruji následujícími doklady:

Obsah jurymanské práce s ručně dopsanými úpravami po kandidátském řízení.

VÝPLATNÍ OTISKY

jako zvláštní způsob dopravy poštovních zásilek
- výplatní prostředek vyplácení poštovních zásilek

Obsah	Str.
Předmluva	3
I. Výplatní stroj a jeho otisky	6
1. Definice, druhy a vývoj výplatních otisků	6
2. Právní předpoklady použití výplatních otisků ve světě a v Československu	14
3. Předchůdci výplatních otisků a odlišení od ostatních otisků	22
II. Historie výplatních strojů a otisků	26
1. Začátky vyplácení ve světě	26
2. Použití výplatních strojů ve světě	32
3. Výplatní stroje v Československu	37
III. Charakteristika výplatních otisků v Československu a jejich typologie 1926-1986	45
1. Výplatní otisky podniků, institucí a organizací	45
2. Výplatní otisky používané na poštách	61
Závěr	70
Seznam literatury	71

PŘÍLOHY

1. Podmínky pro vydání výplatního stroje
2. Odkazy výplatních strojů na stránkách světové a
na obecní úřady
3. Výplatní otisky ve skupině poštovních služeb
4. Všeobecné předpoklady pro vydání výplatních otisků
5. Kritéria pro vydání exponátů výplatních otisků
6. Identifikační tabulky pro rozlišení otisků na stránkách strojů
7. Základní terminologie k výplatním otiskům

S. ČS. F.

SVAZ ČESKOSLOVENSKÝCH FILATELISTŮ
Fédération des Philatélistes Tchécoslovaques

110 00 PRAHA 1 — STARE MESTO, CELETNA 26 — CSSR

Soudruh
Ivan L e i š
Příhr. 8, pošta 01 Josefská
118 01 P r a h a 1

VAS DOPIS / ZE DNE
VEC

NAŠE ZNAČKA
(uváděná v odpovědi)
58290-555/82/Hoff/Ško

PRAHA dne 18. ledna 1982

Vážený soudruhu,

sděluje Vám, že předsednictvo ústředního výboru Svazu
československých filatelistů Vás jmenovalo tajemníkem výstavní
jury

"Mezinárodní výstavy poštovní historie a celin zemí socialistického
spoločenství SOCPILIX 1982-HERAŘOVIC"

Výstava se bude konat ve dnech 4.-12. září 1982.

Dalšími členy výstavní jury jsou soudruzi:

předseda	Dr. Vratislava Palkoska,	[redacted]
místopředseda	člen SF NDR	[redacted]
členové	Miroslav Blaha,	[redacted]
	Tibor Jaššo,	[redacted]
	člen SF SSSR	
	člen SF MLR	
	člen SF Kuby	
	člen SF BLR	
	člen SF RSR	
	člen SF FLR	

Se soudružským pozdravem

Ing. L. Dvořáček, v.r.
předseda ÚV SČSF

Josef Hoffman
tajemník ÚV SČSF

SČF

SVAZ ČESKÝCH FILATELISTŮ
Association des philatélistes tchèques

110 00 PRAHA 1 - STARE MĚSTO, CELETNÁ 26 - ČSSR

Soudruh
Ing. Ivan Lejš

pošt. schr. 8
118 01 P r a h a 1

VAS DOPIS / ZE DNE

(profta v odpovědi)
NAŠE ZNAČKA

PRAHA dne

28. března 1983

58320-1316/83/Šv/Ško

VEC

Vážený soudruhu,

sdělujeme Vám, že předsednictvo ústředního Svazu českých
filatelistů Vás jmenovalo pozorovatelem výstavní jury

"Oblastní filatelistické výstavy OLOMOUČ 1983"

Výstava se bude konat ve dnech 19. - 28.8. 1983

Dalšími členy výstavní jury jsou soudruzi:

předseda Ludvík Knopp, [redacted]
tajemník Dr. Vratislav Palkoska, [redacted]
členové František Zampach, [redacted]
Ing. Walter Müller, [redacted]
Miloslav Kalabza, [redacted]
pozorovatelé Emil Pohl, [redacted]
Ing. Hynek Ondrášek, [redacted]

Se soudružským pozdravem

Ludvík B r o k l, v. s. [redacted]
předseda ÚV SČF [redacted]
[redacted] Dr. František Š v a r o
[redacted] (2) tajemník ÚV SČF

Detailní podklady k řízení na kandidáta na svazového jurymana pro hodnocení exponátů
poštovní historie a celin

V Praze dne 29. října 1984

Věc: Žádost o řízení na řádného jurymana PH

Ve smyslu směrnice SČSF pro jmenování svazových jurymánů pro obor poštovní historie a celin, člonek 6 žádám o řízení na řádného svazového jurymana pro obor PH + C. Tuto žádost předkládám též na základě doporučení zkušební komise pod vedením předsedy dr. Severína Zrubce, které se mnou dne 6. 11. 1984 v Olomouci provedla řízení na kandidáta na funkci jurymana PH+C. Tato komise doporučila jurymanské řízení na termín v polovině roku 1985.

Tuto žádost doplňuji takto:

1/ I po řízení na funkci kandidáta na jurymana jsem byl publicisticky činný na stránkách Filatelie, Mladého filatelisty, zpravodajů Poštovní historie a Výplatní otisky, jakož v samostatných publikacích. Za všechny jmenuji samostatnou práci, kterou jsem vydal v r. 1984 společně s dr. M. Bouškou pod názvem "Výplatní otisky pražských pošt 1946-1982". Dále pracuji ve funkci redaktora zpravodajů Poštovní historie a Výplatní otisky. Zároveň pracuji společně s dr. M. Bouškou na Monografii čs. známky týkající se čs. výplatních otisků.

2/ V uplynulém období od řízení v Olomouci jsem se zúčastnil jurování ve dvou jury - Krajská výstava v Českých Budějovicích /ved. jury A. Dušek/ a Oblastní výstava v Loučovicích /ved. jury ing. M. Bokvař/. Zároveň budu působit ve funkci jurymana na Celostátní výstavě v Brně.

3/ I v roce 1984 jsem pokračoval ve výstavní činnosti. Vystavil jsem několik exponátů - Výplatní otisky ve světě - VPS Družební výstava Praha, - Berlín v Praze 1984; Výplatní otisky prvních uživatelů ČSR od r. 1926 - mimosoutěž na celostátní výstavě v Brně 1984.

4/ I nadále působím v různých funkcích v rámci KPHC /II. místopředseda KPHC, tajemník sekce otisků výpl. strojů atd./.

Očekávám termín jurymanského řízení.

S filatelistickým pozdravem

Ing. Ivan Leiš

SČSF
Čeletná 26
110 00 Praha 1